

IVANA LONČAR

Odjel za francuske i iberoromanske studije, Sveučilište u Zadru
Obala kralja Petra Krešimira IV 2, HR-23000 Zadar
iloncar@unizd.hr

OSOBITOSTI ŠPANJOLSKE ANTROPONIMIJE: MARIJANSKA IMENA

U antroponimijskom sustavu Španjolske (a time i Hispanske Amerike) ističe se osobito zanimljiv fenomen: iznimno bogat repertoar ženskih imena inspiriranim marijanskim kultom. Iako je pobudio interes brojnih lingvista, među kojima je i Menéndez Pidal (1965), u suvremenoj španjolskoj onomastici nedostaje radova koji se pobliže bave porijeklom i kulturnom motivacijom navedenih imena. Autorica predstavlja rezultate analize antroponimijskog korpusa ženskih marijanskih imena te uz leksikološku i kulturološku analizu donosi i njihovu klasifikaciju.

Uvod

Mnogobrojna španjolska imena, osobito ona ženska, semantički su transparentna. Prevođeci „značenja“ takvih imena, površni poznavatelj španjolskoga jezika može se upitati što to nagoni ljude da ženskom novorođenčetu nadjenu ime *Amparo* 'utočište', *Angustias* 'tjeskobe, jadi', *Consuelo* 'utjeha', *Dolores* 'žalosti, boli', *Rosario* 'krunica'. Nasluti li kako imena *Asunción* 'uznesenje' i *Inmaculada Concepción* 'bezgrješno začćeće' imaju kakve veze s katoličkom tradicijom Kraljevine Španjolske i marijanskim kultom, na dobrom je putu.

Španjolska je antroponimijska tradicija izrazito bogata svetačkim imenima. U njezinu najstarijem sloju, kršćanska su imena osobito česta u žena, dok su se u muškaraca duže održala narodna nekršćanska imena, osobito ona germanskog porijekla. Tijekom 20. stoljeća svetačka su imena (među njima pretežito marijanska) najčešća imena nadjenuta španjolskoj ženskoj novorođenčadi, i, prema statističkim podatcima, u pojedinim desetljećima čine i do 85 % ukupnog fonda ženskih imena. Ime *María* tijekom cijelog 20. stoljeća (s iznimkom sedamdesetih godina) bez premca je najučestalije španjolsko žensko ime.

Što dakle nagoni ljude da dijete nazovu *María de las Angustias*? Bez sumnje pobožnost, no valja razmotriti i ulogu profilakse. Ta se motivacija s vremenom gubi te su danas marijanska imena isključivo posljedica duboko ukorijenjene tradicije, a u skladu sa suvremenim antroponimijskim tendencijama nadijevanja sve kraćih, neobičnijih i „zvučnijih“ imena, sve je manje *Angustias* u Španjolskoj.

1. Korpus i metodologija istraživanja

Istraživanje se temelji na autorskom korpusu izrađenom na temelju postojećih leksikografskih izvora (García Gallarín 1998; Faure 2002 i dr.) i onih marijanskih pobožnosti koje su poslužile ili su mogle poslužiti kao motivacija prilikom imenovanja. Jedan je od restriktivnih kriterija korpusa potvrđenost (i učestalost) oblika u popisima stanovništva i rezultatima mrežnih pretraživanja (pretraživači, društvene mreže). Kod navođenja elemenata korpusa, uz ime se donosi njegova učestalost na teritoriju Španjolske te u zagradi prosječna dob nositelja imena¹. Za ona imena kod kojih je to od posebnog značaja za ovaj rad navodi se i njihova učestalost u određenim regijama (→).

Marijanskim imenima smatramo ženska osobna imena motivirana marijanskim pobožnostima (svetkovinama, blagdanima, spomendanima, mjestima i okolnostima ukazanja i sl.) te ona složena imena čija je prva sastavnica *María*, a u dopuni se nalazi ime motivirano kršćanskim nazivljem. Rad nije etimološke prirode nego govori o povijesti imena. Npr. kod imena motiviranih toponimima etimologija toponima tumači se samo u osobitim slučajevima.

Budući da je španjolski jezik poveznica antroponimijskih sustava Španjolske i Hispanske Amerike, za potrebe ovoga rada, pojmove *španjolska antroponimija* i *španjolski antroponimijski sustav* rabimo u značenju ‘antroponimija Španjolske’ i ‘antroponimijski sustav Španjolske’, iako korpus sadržava i imena koja nisu kastiljska, koja su prikladno označena. Naime, riječ je o iznimno heterogenom sustavu koji nije samo kastiljski, pa time ni samo španjolski, znamo li da su kastiljski i španjolski istoznačnice. Njegovo su uporište četiri velika jezična sustava: baskijski, galješki, katalonski i španjolski, unutar kojega možemo razlikovati kastiljsko, aragonsko-navarsko i asturijsko-leonsko područje, te zone u kojima dolazi do dodira navedenih jezika, kao što su istočni León, Kantabrija, Ekstremadura, istočna La Mancha i istočna Andaluzija. Neki su antroponimijski sustavi ne-

---

¹ Podatci Državnog zavoda za statistiku Kraljevine Španjolske (*Instituto Nacional de Estadística*), na temelju Registra građana s prebivalištem ili boravištem u Španjolskoj (*Padrón Continuo*). Podatci datiraju od 1. siječnja 2013., aktualizirani su 22. svibnja 2013. i dostupni su na: <www.ine.es> (konzultirano u kolovozu 2013.). Aplikacija donosi sva imena čija je učestalost veća od 20 na nacionalnoj razini, ne razlikuje dijakritičke znakove (varijante imena s grafičkim akcentom) niti imena s članom, npr. objedinjuje rezultate za imena *María Dolores* i *María de los Dolores*. Podatci prikazani u istraživanju prikazuju se s obzirom na navedena ograničenja.

stali sa španjolskog teritorija (npr. mozarabički (andaluzijskoromanski), arapski, berberski i židovski), no neki su (poput arapskog i hispanškoameričkog) zaživjeli dolaskom velikog vala emigranata u 20. stoljeću. U manjoj mjeri, na španjolski su antroponimijski sustav utjecali još i okcitanski (osobito u svojoj gaskonjskoj inačici), portugalski i francuski.

1.1. Hagionimi u španjolskoj antroponimiji

Fenomen specifičan za svu zapadnoeuropsku antroponimiju, opadanje učestalosti „narodnih imena“ transparentne etimologije (na Pirenejskom poluotoku svevskih i vizigotskih kao što su *Elvira, Jimena, Pelayo, Muño, Bermudo, Gonzalo, Nuño* i dr.) te širenje općih kršćanskih imena (*María, José, Juan*), što osobito dolazi do izražaja nakon nakon Tridentskog koncila (1545. – 1563.), koji izriječno propisuje nadijevanje imena iz katoličkih kalendara, a poslije i obvezne sastavnice *María* u ženskim imenima, u španjolskom će antroponimijskom sustavu ostaviti dubok trag. Naime, uz ime *María* pojavit će se bogat repertoar dopuna – sastavnica složenih imena – motiviranih brojnim marijanskim pobožnostima na Pirenejskom poluotoku kakav ne nalazimo ni u jednom europskom antroponimijskom sustavu.

Kad je riječ o muškim imenima, uz oblike koji se javljaju i u drugim europskim antroponimijskim sustavima, kao zanimljivost vrijedi istaknuti hagionim *Jesús* 'Isus', koji se javlja relativno kasno i posvjedočen je kao osobno ime u 17. stoljeću, iako je postojao kao dopuna složenih imena (Faure 2002: 437). Hagionim je prisutan u svim antroponimijskim sustavima Pirenejskog poluotoka (kat. *Jesús* [ʒəzús]; [dʒezús] i [tʃesús]), galj. *Xesús*, bask. *Josu*, port. *Jesus*), kao uobičajeno, relativno učestalo² i neobilježeno ime. U kastiljskoj je antroponimiji također zabilježen, iako rjeđe, i ženski oblik *Jesusa*³.

1.2. Motivirana imena

Motivirana ili etimološki transparentna imena u španjolskoj se terminologiji nazivaju i *antropónimos transparentes o parlantes* (García Gallarín 1998: 11). Na njihov je odabir moglo utjecati nebrojeno mnogo čimbenika. S obzirom na neposjedovanje podataka o razlozima imenodavatelja prilikom odabira određenog imena teško ih je klasificirati, no njihova je motiviranost uvijek izvanjezična.

Prema Brozović Rončević i Žic-Fuchs, težište je tradicionalne onomastičke teorije proučavanje vlastitih imena kao jezičnih znakova koji identificiraju objekte imenovanja, a »znatno se manja pozornost posvećuje motivacijskim poticajima u samome procesu imenovanja i kulturnome kontekstu unutar kojega ime nastaje«

---

² *Jesús* 292.893 (45,5); *Xesús* 198 (38,4); *Josu* 5.928 (27,5)

³ *Jesusa* 7.399 (72,2)

(Brozović Rončević, Žic Fuchs 2003–2004: 96–97). Autorice ističu da su »pri nadijevanju imena primarni poticaji najčešće želje i nade imenovatelja koje se nastoje prenijeti na dijete, ali poticaji mogu biti i pojedini događaji unutar zajednice vezani uz sam dan rođenja djeteta, opisi nekog specifičnog djetetova obilježja i sl.« (Idem: 101). Šimundić pak tvrdi da »odabiranjem imena imenovatelj iskazuje vlastite namjere, želje, poimanja ovoga ili onoga, ukus, nakane, političku i ideologijsku pripadnost, vjersko raspoloženje, zanos prema umjetninama i poznatim ljudima i dr.« (Šimundić 1978: 166). Sastrustegi, akademik Baskijske kraljevske akademije za jezik (*Euskaltzaindia – Real Academia de la Lengua Vasca*) i autor triju izdanja *Rječnika baskijskih imena*, u povijesnom osvrtu na povijest imenâ baskijskog antroponimijskog sustava kao motivacijske čimbenike imenovanja navodi a) trag predaka (nasljeđivanje imena), b) kumove kao imenovatelje, c) imena iz katoličkog kalendara i d) zvučnost. Na tlu današnje Španjolske osobito je zanimljivo nasljeđivanje imena. Osim nasljeđivanja očeva (ili djedova) imena, djevojčice nerijetko nasljeđuju majčino ime. Sve do uspostave zakonskog okvira određivanja osobnih imena krajem 19. stoljeća (Lončar 2009), španjolski je antroponimijski sustav bio neuređen, a matice rođenih vodili su župni uredi. Do zakonske odredbe koja zabranjuje nadijevanje istog imena braći i sestrama svi su članovi jedne obitelji, bez obzira na njihov broj, mogli dijeliti samo dva imena, ime oca i ime majke. Nasljeđivanje majčina imena kod djevojčica zadržalo se do danas te ni u suvremenoj antroponimiji nisu neuobičajene četveročlane obitelji sa samo dva imena.

Poznato je da su biljke i životinje najčešći izvor inspiracije u procesu imenovanja u svim onomastičkim tradicijama. Brozović Rončević i Žic-Fuchs ističu kako su »životinje u pravilu, ali, naravno, ne isključivo [...] imena muškaraca, a biljke [...] imena žena. Odnosno, muškim se imenima nastoje odraziti pojmovi stabilnosti, snage, junaštva [...] dok ženska imena u pravilu teže obilježavanju nježnosti, gracilnosti i ljepote, a motivirana su raznim pojmovima koji imaju pozitivne konotacije, kao boja, cvijeće, drago kamenje, Sunce/Mjesec i sl.« (Brozović Rončević, Žic Fuchs 2003–2004: 98). Brojni autori također svjedoče da su ženska imena češće semantički transparentna. Vaxelaire ističe da su »u vodećim europskim jezicima muška imena vrlo rijetko homografna s općim imenicama, dok među ženskim imenima postoje takva, ali je izbor (barem u engleskom jeziku) ipak limitiran na tri semantička polja, a to su nazivi za osjećaje, cvijeće i drago kamenje« (Vaxelaire 2007: 9).

Zaključno, izbor osobnog imena uvijek je izvanjezični čin i na njegov odabir utječe velik broj čimbenika. U slučaju marijanskih imena, osim vjerskih razloga i kulturološkog naslijeđa o kojima svjedoče statistički podatci o učestalosti određenih imena u određenim mjestima ili regijama, neka su od najpoznatijih imena u potpunosti izgubila motivaciju te postala dio antroponimijskog fonda nehispa-

nofonog govornog područja (*Carmen (Karmen), Dolores, Lola, Mercedes*), dok je motivacija manje poznatih imena nepoznata čak i unutar hispanofonog govornog područja.

1.3. Osobitosti marijanskih imena kao hagonima

Lik Isusove majke Marije prisutan je u židovstvu, islamu i kršćanstvu. U katoličkom nauku najviše se spominje kao Isusova majka, Bogorodica i Majka Božja. Proglašena je svetom na Efeškom koncilu 431. godine, za vrijeme pontifikata pape Celestina I., a nakon Lateranskog koncila 649. godine, na kojem se raspravljalo o njezinu bezgrješnom začecu, štovanje Djevice Marije širi se i na Zapadu. Za širenje marijanskog kulta u Španjolskoj najzaslužniji je toledski nadbiskup Ildefonso, zagovornik ideje o Marijinu djevičanstvu.

Marijanska imena ubrajaju se u hagonime, imena svetaca. Njihova je osobitost u tome da su sva motivirana jednom jedinom sveticom koja se u marijanskom kultu štuje putem brojnih pobožnosti (svetkovine, blagdani, spomendani, zagovori), odnosno *advokacija* koje su rezultat vjerovanja da se Gospa ukazuje diljem svijeta.

»Advokacije su varijantni oblici božanskoga lika. Svaka je advokacija u pučkome vjerovanju drukčiji lik božanstva. Ponekad nosi različita obilježja ili je drukčije obučena. Iako je božanstvo prema katoličkome učenju isto, puk ga smatra različitim. Primjerice, dok Crkva drži da ima samo jedna Marija, te da su sve njezine predodžbe zamjenjive, pučke su pobožnosti iskristalizirane oko različitih predodžbi Marije, pa se puk obraća Mariji na tom i tom mjestu, primjerice, Majci Božjoj Judskoj ili Majci Božjoj Bistričkoj u Judu i u Bistrici. Paradoksalno je pritom da su Marijin kult širili u zapadnoj Europi prosjački redovi kao simbol univerzalne crkve s kojim se željelo istisnuti lokalne kultove. Međutim, župe, dijeceze, religijske zajednice i nacije suprotstavile su se univerzalističkim tendencijama Marijina kulta diversificirajući Marijinu predodžbu i razvijajući različite simboličke predodžbe Marije u različitim zajednicama, tako da se može reći da je svaka lokalna zajednica imala svoju vlastitu Mariju« (Christian 1989, u Čapo 1991: 39).

Dva su tipa advokacija, tzv. mistične i zemaljske. Prve se odnose na dogme i taumaturške osobine Djevice Marije, a druge se tiču njezinih zemaljskih ukazanja i čudesa. Obje se vrste advokacija nerijetko proglašavaju zaštitnicama mjesta, regija ili zemalja. Španjolske se advokacije javljaju u oblicima *Virgen de X* 'Gospa od', ili, češće, *Nuestra Señora de X* 'Naša Gospa od X'⁴, a obilježavaju se ili poznatijim marijanskim blagdanima ili pak na dan osnutka mjesta, obljetnicu pro-

---

⁴ Kat. *Mare de Déu de X* 'Majka Božja <od> X', *Verge de X*; galj. *Nosa Señora de X*, *Virxe de X*; port. *Nossa Senhora de X*, *Virgem de X*; bask. *X-ko Ama/Andre(a)* 'Gospa; Djevica'. Za španj. advokacije rabimo skraćenicu *N^o Sra*.

nalaska kipa, izgradnje crkve i sl. Neke su od marijanskih advokacija prisutne u više tradicija (npr. *Gospa Karmelska*, *Gospa Sniježna*, *Gospa od Anđela*, *Žalosna Gospa*), no u rijetkim antroponimijskim sustavima predstavljaju uobičajeni obrazac tvorbe ženskih imena⁵.

Onomastički gledano, riječ je o varijantnim oblicima istog hagionima, a s obzirom na njihov lokalni karakter može se ustvrditi da se radi o motiviranim hagionimima koji su na granici s pučkim, narodnim imenima. Na formalnom planu možemo govoriti o hagionimu *María* i njegovim dopunama (koje su pak nerijetko zaživjele kao samostalna jednostavna imena), u čijem se sadržaju može naslutiti klasifikacija prema semantičkim poljima.

1.4. Hagionim *María*

Osim kao jednostavno ime, *María* je u španjolskom antroponimijskom sustavu najčešća sastavnica složenih imena, pri čemu može biti prva ili druga sastavnica ženskoga imena (*María Rosa*, *Rosa María*) ili pak druga sastavnica muškog imena (*José María*, *Juan María*). Zanimljiva je paralela s muškim imenima *Jesús* i *José* koja se javljaju kao prva sastavnica muških imena (*José María*, *Juan José*, *Pedro Jesús*) ili kao druga sastavnica ženskih imena (*María Jesús*, *María José*).

U španjolskom antroponimijskom sustavu ovaj se hagionim pojavljuje u različitim grafijama, s grafičkim akcentom (*María*) ili bez njega (*Maria*). Potonji odgovara katalonskoj jezičnoj normi, ali se bez obzira na to javlja i izvan katalonskog govornog područja, gdje odgovara izgovoru [ma'ria]. Nalazimo, međutim, i sljedeće oblike: *Miriam*, *Mirian*, *Miryam*, *Miryam*, *Myriam*, *Myrian*, *Mariam* (po uzoru na *Maryam*, arapski oblik imena) te baskijski *Miren*. Ime *Miriam*⁶ (sa svim svojim grafičkim varijantama) u posljednje je vrijeme, kada marijanskim imenima opada popularnost, jedno od pomodnih ženskih imena (*nombres de moda*), što bi mogao biti jedan od pokazatelja da imenovatelji u trenutku nadijevanja imena nisu svjesni njegove (ne)motiviranosti nego djetetu jednostavno odaberu ime koje im se sviđa.

U tvorbi složenih ženskih imena, osim kao sastavnica marijanskih imena, hagionim *María* javlja se i u kombinaciji s drugim hagionimima, obično kao prva (*María Teresa*, *María Isabel*) ili, rjeđe, kao druga sastavnica (*Ana María*, *Eva*

---

⁵ Hrvatskim bismo oblicima marijanskih imena mogli smatrati ženska imena *Karmen*, *Karmela*, *Ružarija*, *Anđela* i dr., ukoliko bismo, dakako, mogli potvrditi njihovu motivaciju, no na tlu Španjolske gotovo je svaka advokacija poslužila za tvorbu jednog imena (ili više njih).

⁶ *Miriam* 58.999 (21,8); *Mirian* 12.753 (23,9); *Miryam* 1.924 (25,0); *Miryam* 400 (27,0); *Myriam* 4.707 (29,1); *Myrian* 764 (30,1); *Mariam* 5.579 (14,3); *Maryam* 1.515 (15,2). Prema statistici o učestalosti imena po nacionalnosti, ime *Mariam* nosi podjednak broj Španjolki i stranih državljanke, dok je ime *Maryam* rjeđe (376 španjolskih državljanke).

María, Rosa María)⁷, ili pak s drugim nesvetačkim imenima, najčešće na prvom mjestu (*María Luisa, María Elena, María Fernanda*).

Također, *María* je jedno od rijetkih ženskih imena koja su poslužila u matronimičkoj tvorbi prezimena te su iz njega izvedena prezimena *María, Marías, de María* i dr. Zanimljivo je i muško ime *Mariano* (kat. *Marià*, bask. *Maren*), od lat. *Marianus/Mariana*, zabilježeno kao *cognomen* još u rimsko doba (< lat. *Marius* + patronimički sufiks *-anus*). U Španjolskoj se popularnost imena *Mariano*⁸ tumači pučkim vjerovanjem da ime dolazi od lat. *marianus*, španj. *mariano* ‘marijanski, koji se odnosi na Djevicu Mariju’ (Faure 2002: 504).

2. Marijanska imena

Brojnost i učestalost dvije su najznačajnije karakteristike korpusa španjolskih marijanskih imena. Svojom učestalošću, osobito kad je riječ o najpoznatijim marijanskim imenima, bez premca nadmašuju sve ostale hagianime prisutne kako u Španjolskoj tako i u drugim antroponimijskim sustavima.

Kad je riječ o formalnoj strukturi marijanskih imena, uvidom u antroponimijske podatke i zakonski okvir koji ograničava broj imena (jedno složeno ili dva jednostavna imena), u španjolskom antroponimijskom sustavu, odnosno u svim njegovim podsustavima, možemo uočiti složena i jednostavna marijanska imena pa čak i njihove hipokoristične oblike koji su zaživjeli kao samostalna imena. Povijesno gledajući, možemo pretpostaviti da je izvorni oblik marijanskog imena složen te da se sastoji od komponente *María* i njezine dopune koja se s vremenom osamostaljuje kao jednostavno marijansko ime:

María de los Dolores > *María Dolores* (kat. *Maria Dolors*, galj. *María Dores*) > *Dolores* (kat. *Dolors*, galj., port. *Dores*) > *Lola*;

María de la Inmaculada Concepción > *María Concepción* (kat. *Maria Concepció*) > *Concepción* (kat. *Concepció*, bask. *Sorne, Sorkunde*) > *Concha* (kat. *Contxa*) > *Conchita*;

María de la Inmaculada Concepción > *María Inmaculada (Inmaculada María)* (kat. *Maria Immaculada*) – *Inmaculada* (bask. *Garbiñe*) > *Inma*⁹.

---

⁷ Kao primjere navodimo uobičajenije kombinacije, iako se *María* može javiti u kombinaciji s istim jednostavnim imenom na oba mjesta u sintagmi složenog imena (*Rosa María, María Rosa; María Isabel, Isabel María*). Kao što je prije navedeno, u slučaju muških hagianima *Jesús* i *José*, zamjena mjesta sastavnica daje podatak o spolu nositelja imena: *María Jesús* (Ž) : *Jesús María* (M); *María José* (Ž) : *José María* (M).

⁸ *Mariano* 51.953 (57,3)

⁹ *Mª Dolores* 271.184 (51,9) (kat. *Mª Dolors* 9.489 (56,8); galj., port. *Mª Dores* 158 (48,8)) – *Dolores* 230.570 (63,9) (kat. *Dolors* 7.734 (65,8); galj., port. *Dores* < 20) – *Lola* 8.673 (7,9) – *Inmaculada Concepción* 6.683 (36,2) – *Mª Concepción* 63.534 (57,3) (kat. *Mª Concepció* 741 (58,8)) – *Mª Inmaculada* 28.923 (42,8) – *Inmaculada* 81.412 (38,4) (bask. *Garbiñe* 1.722 (41,2)) – *Concepción* 166.913

3. Klasifikacija marijanskih imena

Marijanska imena klasificirat ćemo na temelju semantičkog polja kojemu pripada dopuna složenih imena, odnosno marijanska advokacija. U najvećem broju slučajeva imena se javljaju u oba oblika, i kao jednostavna i kao složena. Pritom je katkada češće jednostavno ime¹⁰, katkada složeno¹¹, a ima i slučajeva gdje je učestalost jednostavnog i složenog imena podjednaka¹². Općenito govoreći, iako ne i u pravilu, „poznatija“ imena, odnosno ona koja su motivirana „poznatijim“ advokacijama, češće se pojavljuju kao jednostavna (bez sastavnice *María*) dok se imena motivirana lokalnim advokacijama, osobito ako se dopuna podudara s apelativom, češće javljaju uz sastavnicu *María*. Zanimljivo je da se u baskijskom antroponimijskom sustavu marijanska imena u pravilu javljaju kao samostalna (*Ainhoa*, *Alazne*, *Izaskun*, *Itziar*, *Leyre* itd.), a vrijedi spomenuti i da su baskijska imena, ne samo marijanska, učestala u suvremenoj antroponimiji te se javljaju kao pomodna imena diljem Španjolske (*Gorka*¹³, *Aitor*¹⁴, *Iker*¹⁵).

Kod nekih advokacija čija je dopuna homografna s imenicama iz općeg, svakodnevnog leksika (*Aguas* ‘vode’, *Angosto* ‘uzak, tijesan’), nismo mogli potvrditi jednostavna imena, iako ih leksikografski izvori redovno bilježe. Iz tog razloga takva imena navodimo kao složena, rabeći uobičajenu skraćenicu za ime *María* u španjolskom jeziku: *M^a*. Sva su druga imena, navedena kao jednostavna i bez oznake *M^a* potvrđena i kao jednostavna i kao složena.

Također, postoje imena koja nisu motivirana marijanskim advokacijama, ali ih smatramo marijanskima jer je riječ o ženskim imenima katoličke provenijencije koja nalazimo sa sastavnicom *María* (npr. *María Teresa*). Valja istaknuti da je neka imena teško klasificirati samo u jednu skupinu s obzirom na to da sadržajno odgovaraju dvama semantičkim poljima.

3.1. Događaji iz života Djevice Marije

U prvu skupinu marijanskih imena ubrojili smo ona ženska imena motivirana događajima iz života Bogorodice, ali i njezina sina. Riječ je ujedno i o svetkovi-

(62,1) (kat. *Concepció* 4.307 (67,2); bask. *Sorne* 39 (48,5); bask. *Sorkunde* 203 (44,5)) – *Concha* 979 (59,2) – *Conchita* 958 (62,8) – *Inma* 295 (33,1).

¹⁰ Usp. *Consuelo* 60.916 (63,5) : *Mª Consuelo* 17.141 (54,1); *Encarnación* 125.140 (59,6) : *Mª Encarnación* 20.249 (54,1)

¹¹ *Ángeles* 78.689 (62,5) : *M^a <de los> Ángeles* 233.148 (50,5); *Nieves* 31.396 (56,4) : *M^a <de las> Nieves* 54.043 (51,6). Usp. kat. *Neus* 9.797 (29,5) : *Maria Neus* 2.165 (45,9) i bask. *Edurne* 7.073 (26,6); *Maria Edurne* 144 (38,7).

¹² Usp. *Dolores*: *Mª Dolores* (nota 9.); *Soledad* 35.434 (56,5) : *Mª Soledad* 47.844 (50,5)

¹³ Baskijski oblik hagianima *Juraj* (španj., port. *Jorge*, kat. *Jordi*, galj. *Xurxo*).

¹⁴ Prema legendi, prvi stanovnik Pirenejskog poluotoka, Bask.

¹⁵ Baskijsko narodno ime.

nama i blagdanima koji se slave u katoličkoj Crkvi, odnosno o tzv. mističnim advokacijama. Imena iz ove skupine, u odgovarajućem obliku, pojavljuju se i u drugim romanskim jezicima.

U ovu smo podskupinu također ubrojili i imena motivirana događajima iz Isusova života. Imena označena zvjezdicom (*) nisu motivirana marijanskim advokacijama. Zanimljivo je da se u dopuni marijanskih imena javljaju i motivi koji, iako se tiču njezina sina, nisu izravno povezani s njome, odnosno, da među lokalnim advokacijama nalazimo i *Gospu od Uskrsnuća*, *Gospu od Kalvarije*, *Gospu od Obrezanja* i dr.

Natividad 'rođenje (Marijino)', *Natividad** (*Nacimiento** 'rođenje (Isusovo)', *Navidad** 'Božić'), *Anunciación* 'navještenje', *Expectación* 'očekivanje poroda', *Visitación* 'Marijin pohod Elizabeti', *Jesús* 'Isus', *Circuncisión*¹⁶ 'obrezanje', *Presentación* 'predstavljanje Isusa u hramu', *Purificación* 'čišćenje (nakon poroda)', *Calvario* 'kalvarija', *Pasión* 'pasija', *Dolores* '(sedam) žalosti', *Angustias* 'tjeskobe, jadi', *Piedad* 'samilost, milosrđe', *Soledad* 'samoća', *Resurrección* 'uskrsnuće', *Ascensión* 'uzašašće (Isusovo)', *Asunción* 'uznesenje (Marijino), *Tránsito* 'uznesenje'.

Riječ je o advokacijama, a potom i ženskim imenima, koje se odnose na događaje iz života Djevice Marije. Na primjer, ime *«María de los» Dolores* 'BDM žalosna, Žalosna Gospa' aludira na sedam Gospinih žalosti¹⁷. Srodna su navedenom imenu imena *«María de las» Angustias* i *«María de la» Piedad* (tal. *Pietà*) koja se odnose na osjećaje Djevice Marije tijekom Isusove kalvarije. Iz navedenog su razloga oba imena formalno u množini, iako se, dakako, na planu sintagme slažu u jednini. Ime *Angustia*, u jednini, motivirano je advokacijom *N^a Sra. de la Quinta Angustia* 'Naša Gospa od Pete Žalosti' i odnosi se na petu žalost Djevice Marije, Isusovo raspeće. U istom se semantičkom polju nalazi i ime *«María de la» Soledad*, motivirano advokacijom Gospe od Samoće koja evocira njezine osjećaje nakon sinove smrti.

Ime *Expectación*¹⁸, u opadanju, motivirano je advokacijom i blagdanom očekivanja poroda Blažene Djevice Marije (*N^a Sra. de la Expectación del Parto Divino*)¹⁹. Istovjetna advokacija, *N^a Sra. de la O*, poslužila je kao motivacija za čuveno ime *María de la O*, što je ujedno i naziv jedne od najpoznatijih španjolskih *copli*, iz istoimenog filma (1936.). Najraširenija hipoteza o porijeklu ovoga imena jest ta da ono potječe od uzvika divljenja „O“ kojim započinju pjesme u čast Djevice Marije koje se pjevaju povodom tog blagdana (Faure 2002: 563).

¹⁶ *Circuncisión* 50 (72,1). Riječ je o jednom od „najstarijih“ imena iz korpusa.

¹⁷ 1. Proročanstvo starca Šimuna u Hramu; 2. Bijeg u Egipat; 3. Žalost za dvanaestogodišnjim Isusom koji se izgubio; 4. Nošenje križa; 5. Raspeće; 6. Skidanje s križa; 7. Polaganje u grob.

¹⁸ *Expectación* 322 (69,3); *María <de la> Expectación* 52 (62,3); *María de la O* 2.691 (40,3).

¹⁹ Blagdan je uveden upravo u Španjolskoj, gdje se slavi od 657. godine, 18. prosinca, a na razini Crkve potvrđen je 1573. pismom pape Grgura XIII.

3.2. Epiteti koji krase Djevicu Mariju

Poput marijanskih advokacija koje mogu biti univerzalne ili lokalne, titule, odnosno epiteti koji u katoličkoj tradiciji krase djevicu Mariju mogu biti općepoznati (*Kraljica Neba*, *Gospa od Milosti*, *Gospa od Milosrđa* i sl.) ili pak lokalni pa tako svaka zajednica ima svoje vlastite titule kojima časti Djevicu Mariju²⁰.

U ovoj skupini riječ je mahom o marijanskim advokacijama, pri čemu je motivacijski leksem za osobno ime bio epitet koji se javlja uz lik Djevice Marije. Riječ je o epitetima, titulama i karakteristikama koje se pridjevaju Gospi.

Adoratriz ‘obožavateljica’, *Alivio* ‘olakšanje’, *Amparo* ‘utočište’ (*Desamparados* ‘onima koji nemaju utočište’) (< *Gospa od Utočišta*), *Ángeles* ‘anđeli’ (< *Kraljica anđela*), *Aparecida* ‘koja se ukazuje’, *Auxiliadora* ‘pomoćnica’ (< *Marija Pomoćnica*), *Mª Auxilio* ‘pomoć’ (< *Marija Pomoćnica*), *Bienaparecida* ‘koja se dobro, sretno ukazala’, *Bienvenida* ‘dobrodošla’, *M^a del Buen Consejo* ‘dobar savjet’ (< *Majka Dobrog Savjeta*), *Consolación* (*Consuelo*, *Consolada*) ‘utjeha’ (< *Gospa od Utjehe*), *Delicias* ‘slasti, naslade’, *Divina* ‘božanska’, *Dulce Nombre* ‘slatko ime (Marijino)’, *Ermitaña* ‘isposnica’, *Esclavitud* ‘služba’ (< *Real e Ilustre Esclavitud y Santo Rosario de Nuestra Señora la Real de la Almudena*), *Guía* ‘vodič’, *Humildad* ‘poniznost’, *Luz* ‘svjetlost’ (< *Kraljica Svjetlosti*), *Mar* ‘more’ (< *Gospa od Mora*), *Maravillas* ‘čudesna’ (< *Gospa od Čudesna*), *Martirio* ‘mučeništvo’, *Merced* ‘milost’, *Mercedes* ‘milosti’ (< *Gospa od Milosti*²¹), *Milagro* ‘čudo’, *Milagros* ‘čudesna’ (< *Gospa od Čudesna*), *Misericordia* ‘milosrđe’ (< *Gospa od Milosrđa*), *Olvido* ‘zaborav’, *Oro* ‘zlatno’, *Pastora* ‘pastirica’, *Peregrina* ‘hodočasnica’, *Paz* ‘mir’ (< *Kraljica Mira*), *Perpetuo Socorro* ‘trajna pomoć’ (nalik advokaciji Gospe od Brze Pomoći), *Piadosa* ‘milosrdna’, *Placeres* ‘radosti’, *Pureza* ‘čistoća’, *Recuerdo* ‘spomen’, *Remedio* ‘lijek’, *Rosario* ‘krunica’ (< *Kraljica Svete Krunice*), *Remedios* ‘pomoći’ (< *Marija Pomoćnica*), *Salud* ‘zdravlje’ (< *Gospa od Zdravlja*), *Salvadora* ‘spasiteljica’, *Santa* ‘sveta’, *Santos* (< *Todos los Santos* ‘Svi sveti’ < *Kraljica Svih Svetih*)

Osobito su zanimljiva imena motivirana advokacijom *Dulce Nombre* ‘slatko ime’ koja se javljaju u više oblika, kao jednostavno ili kao složena imena: 1) *Dulce* (v. 3.4.), 2) *Dulce Nombre*, 3) *María Dulce Nombre* i 4) *María Dulce Nombre de Jesús*, što su ujedno rijetki primjeri iz korpusa koji sadržavaju više od dvije sastavnice složenog imena. Imena motivirana epitetima također se javljaju kao jednostavna ili složena, sa slobodnom varijacijom prepozicije i člana te u kontrahiranom obliku, npr. *María de los Ángeles* > *María Ángeles* > *Mariángeles* > *Ángeles*. Kod nekih imena vidljiva je i varijacija broja u dopuni (*María Ángel* – *María Ángeles*; *Merced* – *Mercedes*; *Milagro* – *Milagros*; *Remedio* – *Remedios*).

²⁰ U Hrvatskoj se npr. Gospu štuje i kao „Kraljicu Hrvata“ ili kao „najvjerniju odvjetnicu Hrvatske“ (*fidelissima advocata Croatiae*).

²¹ Ta je advokacija poslužila kao motivacija ženskom imenu *Mercedes*, od kojega je pak nastalo ime poznate automobilske marke.

3.3. Toponimi

U skupinu imena motiviranih toponimima ubrajamo sva imena u čijoj se dopuni nalazi toponim. Riječ je o imenima mjestâ ukazanja ili mjestâ gdje se slavi određena advokacija, od kojih su neka u međuvremenu raseljena (npr. zbog suše ili kakvih drugih okolnosti). Mjesto gdje se štuje određena advokacija ne mora odgovarati mjestu ukazanja. Npr. *N^a Sra. de la Granada* (Gospa od Šipka) ne slavi se, kako bi se moglo pretpostaviti, u Granadi, nego u Huelvi i Badajozu, a *Virgen de Monsalud*, u Alfarnateu (Málaga), iako je riječ o oronimu iz Guadalajare (v. 3.3.1.), odakle je, prema legendi, prenesena advokacija²².

U onomastičkom smislu, riječ je o oblicima na granici antroponima, hagionima i toponima. Iz navedenog razloga, budući da je u prvom redu riječ o ženskim imenima, navodimo značenja etimološki prozirnih oblika. Kao što je već navedeno, kod složenih imena čija je dopuna homografna s imenicama iz općeg leksika, ime se obično javlja sa sastavnicom *María*. Takav je slučaj i s transparentnim toponimima.

Águila ‘orao’, bask. *Ainhoa*, *Alcázar* ‘kula, utvrda, tvrđava’, *Mª Alcor* ‘brježuljak, obronak’, *Mª Alharilla*, *Almudena*, *Mª Angosto* ‘uzak, tijesan’, *Araceli*, *Argeme*, *Arrixaca*, *Atocha* ‘espárto’, *Mª Baños* ‘toplice, termalne vode’, *Barbaño*, *Butarque*, *Cabo* ‘rt’, *Candelaria*²³ ‘Svijećnica’, *Carrión*, *Mª Claustro*, *Mª Collado* ‘humak, brdašce’, *Cortes*, *Mª Cortijo*, *Covadonga*, *Criptana*, *Cuesta* ‘brježuljak, uzbrdica’, *Cueva (Santa)* ‘(sveta) špilja’, *Ermitas*, kat. *Estany*, *Estíbaliz*, *Fuencisla*, *Mª Garabandal*, *Henar* ‘sjenik’, *Huertas* ‘vrtovi’, bask. *Idoya (Idoia)*, bask. *Iciar (Itziar)*, bask. *Irache (Iratxe)*, bask. *Izaskun*, *Linarejos*, *Llanos* ‘nizine, ravnice’, kat. *Lluc*, *Macarena*, *Mairena*, kat. *Meritxell*, *Nájera*, *Nieva* (< španj. *nieve* ‘snijeg’), *Nuria* (kat. *Núria*), *Olatz*, *Palomares* ‘golubinjaci’, *Peña*, *Puebla*, *Puerto* ‘luka’, kat. *Puy* ‘vrh’, kat. *Riera* ‘korito rijeke’, *Río* ‘rijeka’, *Roncesvalles*, *Rus*, *Salas*, *Mª Saliente*, *Setefilla*, *Sierra* ‘planina’, *Sonsoles*, *Tíscar*, *Tremedal*, *Mª Val*, *Mª Valdefuentes*, *Valle* ‘dolina’, *Vallivana* ‘neplodna, neobradiva dolina’, *Valvanera*, (var. *Balvanera*, *Balbanera*), *Vega* ‘plodna dolina’ (v. 3.4.), *Veredas* ‘putevi, staze’, *Zocueca*.

Od imena motiviranih toponimima kao zanimljivost možemo izdvojiti toponime arapskog porijekla (*Alcázar*, *Almudena*, *Argeme*, *Atocha*, *Escardiel*), od kojih se mnogi interpretiraju pučkom etimologijom, kao i fitotoponime poput *Brezales* ‘područje bogato vriješom’, *Pinar* ‘borik’, *Pino* ‘bor’.

²² *Monsalud* 99 (63,7) → 71 Málaga, 20 Granada; *María Monsalud* 54 (53,8) → 36 Málaga, 8 Granada.

²³ *Mª Candelaria* 9.586 (49,4) → 8.303 Kanarski otoci. Riječ je o toponimu motiviranom katoličkim blagdanom Svijećnice.

3.3.1. Oronimi

*Begoña*²⁴, *Cabeza* ‘glava’, *Castañar* ‘kestenik’, *Carrodilla*²⁵, *Gádor*, bask. *Leire* (*Leyre*), *Monsalud*, kat. *Montserrat*²⁶, *Mª Ujué*

3.3.2. Hidronimi

Mª Cuadros, *Guadalupe*, *Guaditoca*, *Montemayor*, *Riánsares*, *Mª Turru-chel*

3.3.3. Biblijski toponimi

Među toponimima pronalazimo i biblijske toponime, motivirane advokacijama u čijoj je dopuni biblijski toponim (ili oronim). Riječ je o sljedećim imenima:

*Belén*²⁷ ‘*Betlehem*’, *Nazaret* (*Nazareth*²⁸), *Carmen*²⁹, *M^a del Monte Carmelo*³⁰, *Jerusalén*

3.3.4. „Makrotoponimi“

Termin makrotoponimi, unatoč njegovoj manjkavosti, rabimo za potrebe ovog rada kako bismo preciznije definirali dva toponima koja označavaju kontinent i javljaju se u marijanskim advokacijama koje se slave na španjolskom tlu. Riječ je o imenima *África* i *Europa*, koja su višestruko motivirana, a marijansko porijeklo vuku iz advokacija *Santa María de África*, koja je zaštitnica autonomnog grada *Ceute* i *N^a Sra. de Europa* (*Virgen de Europa*), porijeklom s Gibraltara, koja se također slavi u Algecirasu. Statistički podatci svjedoče da su imena *Mª África* i *Mª Europa* uobičajena na jugu Španjolske.

---

²⁴ Ime *Begoña*, motivirano marijanskom advokacijom *N^a Sra. de Begoña*, često se pogrešno dovodi u vezu s imenom *Begonia* ‘begonija’, motiviranim cvijetom, koji je pak dobio ime remetonimizacijom, prema Michelu Begónu (1638. – 1710.), francuskom časniku u Santo Domingu koji je tu biljku donio u Francusku.

²⁵ *Carrodilla* 22 (71,2) → 100 % Huesca. Ime je motivirano advokacijom *Virgen de Carrodilla*, čiji je kult prenesen u Mendozu (Argentina) te ga, osim u Španjolskoj pronalazimo i u Argentini. U Španjolskoj je ime zabilježeno isključivo u Huesci, gdje se štuje navedena advokacija.

²⁶ Zanimljivo je da je na Balearskim i Kanarskim otocima *Montserrat* muško ime, dok se žensko javlja u obliku *Montserrada*. Kastiljski oblik *Montserrate* nije zabilježen.

²⁷ Kao apelativ, *belén* označava jaslice, prikaz Isusova rođenja. Složeno ime *Ana Belén*, koje se javlja od 70-tih godina 20. st. (prosječna dob: 31,5), popularnost duguje čuvenoj španjolskoj pjevačici koja ga nosi kao umjetničko (dok joj je službeno ime također marijansko, *M^a del Pilar*).

²⁸ Osim u različitim grafijama, ime se javlja i kao epitet, *Nazarena* ‘Nazarećanka’. Riječ je o relativno „mladom“ imenu (usp. prosječnu dob: *Nazaret* 7.189 (16,6); *Mª Nazaret* 1.264 (26,3); *Nazareth* 938 (18,7); *Mª Nazareth* 152 (33,2)), koje je često u Andaluziji, gdje se slavi advokacija Gospe iz Nazareta. Navedeni su podatci u suprotnosti s uobičajenim tvrdnjama o opadanju popularnosti marijanskih imena.

²⁹ *M^a <del> Carmen* 677.777 (52,0); *Carmen* 439.387 (59,7). Riječ je o najučestalijem marijanskom imenu.

³⁰ *M^a del Monte Carmelo* 22 (57,4)

Gospa Europska zanimljiva je i po tome što je riječ o advokaciji *Bienaventurada Virgen María* 'Blažena Djevica Marija', u čijem se opisu navodi epitet. Ime *Bienaventurada*, potvrđeno u leksikografskim izvorima, ne čini dio suvremenog onomastičkog repertoara te ga iz navedenog razloga ne navodimo.

3.3.5. Strani toponimi

Jedna je od osobitosti španjolskih marijanskih imena i preuzimanje stranih advokacija koje se izvorno ne slave na španjolskom tlu. Riječ je o imenima motiviranim advokacijama Gospe Fatimske (Portugal), Gospe Lurdske (Francuska), Gospe Loretske (Italija) i manje poznatom francuskom advokacijom Sallete-Fallavaux. Zanimljivo je i to da npr. ime *Lourdes* nije osobito učestalo u francuskom antroponimijskom sustavu. U slučaju Gospe iz Sallete-Fallavauxa ime je prilagođeno španjolskom jeziku, dok se u nekima javlja u više grafija:

Fátima, Loreto, Lourdes (Lurdes), Saleta

3.4. Okolnosti ukazanja, čudesa ili pronalaska slike, kipa ili medalje

U dopuni marijanskih advokacija iz ove skupine (a time i ženskih imena) nalaze se okolnosti ukazanja Djevice Marije, njezinih čudesa ili pak pronalaska slike, kipa, medalje ili kakve druge relikvije. Gospa se obično ukazuje u/na vodi, na putu, na stablu, dok se čudesa vežu za prirodne fenomene (suša nakon koje poteče voda, potresi koji su zaustavljeni i sl.). Katkada je, prema legendi, Gospa odlučila o imenu svoje advokacije ili je advokacija pak nazvana prema izgledu Gospi na kipa (npr. *Virgen de Granada* 'Gospa od Šipka' u ruci drži šipak). Semantički su zanimljivi brojni toponimski leksemi i fitonimi koji se javljaju u dopuni marijanskih imena, čija značenja navodimo.

M^a <de las> Aguas 'vode', *Aguas Santas* 'svete vode', *Aguas Vivas* 'brze vode', bask. *Aránzazu* 'glog', *Mª Barca* 'brodica' (mjesto ukazanja), *Camiño* 'put', *Mª Campo* 'polje; livada', *Caños Santos* 'svete vode'³¹, *Capilla* 'kapelica', *Mª Carrasca* 'crnika', *Castillo* 'tvrđava', *Cinta* 'vrpca, traka; pojas', *Mª Clarines* 'trublje', *Corona (Coronas)* 'kruna (krune)', *Encina* 'hrast', *Espino* 'glog', kat. *Fontcalda* 'termalni izvor', *Fuentsanta* (< *fuenta santa* 'sveti izvor'), *Fuente (Clara)* '(bistri) izvor', *Fundamento* 'temelj; podnožje', kat., arag. *Gleva*³² (< *gleba* 'grude zemlje koje se drže korijena biljke'), *Granada* 'šipak', *Hiedra (Yedra)* 'bršljan', *Hiniesta* 'brnistra, žuka', *Juncal* 'sitak, mjesto obraslo sitom, šašem', kat. *Lledó* 'kostjela, koprivić', *Montaña* 'planina', *Monte* 'gora', *Nieves* 'snjegovi; snježna mećava', *M^a del Olmo* 'brijest', *Palma* 'palma', *Peligros* 'opasnosti', *Piedra* 'kamen', *Piedras Albas* 'bijelo kame-

³¹ *Caños Santos* 139 (58,5) → 139 Málaga.

³² *Gleva* 32 (48,7) → 30 Barcelona. Ime je motivirano barcelonskom advokacijom *Mare de Déu de la Gleva*.

nje³³, *Pilar* ‘stup; krstionica’, *Regla* ‘regula’, *Reposo* ‘odmor, počinak’, *Robledo* ‘hrastik’ (< *roble* ‘hrast’), *Roca* ‘stijena’, *Rosell*, *Sauce* ‘vrba’, *Sopetrana* (< top. *Sopetrán* < lat. *super petram*), *Soterraña* (< lat. *subterraneus*), *Mª Vacas* ‘krave’, *Valme*, *Vega* ‘plodna dolina’, *Viñas* ‘vinogradi’, *Mª Zarza* ‘kupina’.

Najpoznatije je iz skupine imena motiviranih okolnostima žensko ime <*María del*> *Pilar*, motivirano advokacijom *Nª Sra. del Pilar* ‘Gospa od Stupa’, koja se slavi u Zaragozazi. Zaštitnica je Zaragoze, Španjolske i hispanškoga svijeta, a obilježava se 12. listopada, na Dan državnosti Kraljevine Španjolske (*Día Nacional / Día de la Hispanidad*). Prema legendi, tijekom boravka apostola sv. Jakova starijeg u Zaragozazi (1. st.), Gospa mu se ukazala na vrhu stupa, moleći ga da izgradi kapelicu, što je apostol i učinio. Na temeljima te kapelice uzdigla se Bazilika Gospe od Stupa u Zaragozazi, koja nosi ime po mramornom stupu na kojemu je Gospin kip (García Gallarín 1998: 254). Jedno je od najčešćih ženskih imena u Aragonu, o čemu svjedoče i statistički podatci.

Poput imena *Pilar*, brojna imena karakterizira gramatički muški rod. Jedini je slučaj adaptacije roda apelativa ime *Sopetrana*, s morfemom ženskog roda *-a*, izvedeno od toponima *Sopetrán*.

3.5. Teološki koncepti i blagdani

Riječ je o imenima u čijoj se dopuni (ili pak kao jednostavno ime) javljaju različiti teološki koncepti. Navedena se imena u pravilu češće javljaju kao jednostavna, iako smo ih gotovo sva mogli potvrditi sa sastavnicom *María*. Neka su od njih motivirana izravnom advokacijom (Gospa od Bezgrješnog Začeca), dok kod nekih nismo mogli potvrditi advokaciju. U ovu skupinu ubrajamo i ona imena koja su motivirana katoličkim blagdanima (npr. bezgrješno začeca kao dogma i blagdan bezgrješnog začeca BDM) a koja bi bila teško drukčije klasificirati.

Adoración (Epifanía) ‘bogojavljenje, epifanija’, *Aparición* ‘ukazanje’, *Bendición* ‘blagoslov’, *Candelaria (Candela)* ‘Svijećnica’, *Clemencia* ‘milostivost’, *(Inmaculada) Concepción* ‘(bezgrješno) začeca’, *Concordia* ‘sloga’, *Comemoración* ‘spomen’, *Consagración* ‘posvećenje’, *Contemplación* ‘kontemplacija’, *Corpus* ‘Tijelovo’, *Cruz* ‘križ’, *Encarnación* ‘utjelovljenje’, *Exaltación* ‘uzvišenje (svetog Križa)’, *Espíritu Santo* ‘Duh Sveti’, *Inmaculada Pureza* ‘bezgrješna čistoća’, *Purificación* ‘pročišćenje’, *Invencción* ‘našašće (svetog Križa)’, *Pascua* ‘Uskrs’, *Patrocinio* ‘zaštita’, *Predestinación* ‘predodređenje’, *(Divina) Providencia* ‘Božja providnost’, *Prudencia* ‘mudrost’, *Ramos* ‘Cvjetnica, Cvjetna nedjelja’, *Redención* ‘otkupljenje’³⁴, *Sacramento* ‘sakra-

³³ Ime *Piedras Albas* ne javlja se sa sastavnicom *María*, vjerojatno jer se smatra složenim. Usp. *María Dulce Nombre*.

³⁴ Iako je Gospa od Otkupljenja jedna od poznatijih marijanskih advokacija, u španjolskom jeziku ime *Redención* nismo mogli potvrditi kao složeno sa sastavnicom *María*.

ment', *Sagrario* 'svetište; svetohranište', *Solemnidad* 'svetkovina', *Trinidad* 'trojstvo', *Virtudes* 'krjeposti'

3.6. Višestruka motivacija

Kako je već navedeno, korpus sadržava i višestruko motivirana imena koja se u leksikografskim izvorima ne navode kao marijanska. Takva su npr. imena *Luna* i *Bella* koja u istom obliku postoje i u drugim antroponimijskim sustavima i smatraju se pomodnima. U španjolskoj antroponimiji javljaju se i kao složena imena (*Mª Luna*³⁵, *Mª Bella*³⁶). Uvidom u statističke podatke vidljivo je da su najčešća u Kordobi i Huelvi, što je bez sumnje u vezi s marijanskim advokacijama Gospe od Mjeseca (*Virgen de Luna*), koja se štuje u mjestu Villanueva de Córdoba i Lijepe Gospe (*N^a Sra. de la Bella*³⁷), zaštitnice mjesta Lepe u provinciji Huelva. Sa stajališta imenovanja, možemo ustvrditi da pored „zvučnosti“ i pomodnosti imena, naslućujemo i druge moguće motivacije (tradicija, nasljeđivanje imena, religija). Sva imena navedena u ovom odjeljku homografnu su s marijanskim advokacijama (npr. *Mª Bella Aurora*). Međutim, teško ih je statistički procjenjivati s obzirom na to da su u skladu sa suvremenim onomastičkim trendovima sve popularnija i prisutna na cijelom teritoriju Španjolske, no u nekima od njih statistička obrada podataka pokazuje nesumnjivu vezu s marijanskim kultom, osobito kad je riječ o složenim imenima³⁸.

Alba 'zora', *Alegría* 'radost', *Amor*³⁹ 'ljubav', *Aurora* 'zora', *Azucena* 'ljljan', *Bella* 'lijepa, divna', *Bella Aurora* 'lijepa, divna zora', *Blanca, Blanca Paloma* 'bijela golubica', *Paloma, Cielo* 'nebo', *Coral* 'koralj', *Esperanza* 'nada', *Estrella (Stella Maris)* '(morska) zvijezda', *Flor (de Lis)* 'cvijet (ljljana)', *Flores* 'cvijeće', *Gloria, Jara* 'oldan, buštin', *Lirios*⁴⁰ 'ljljani', *Luna* 'mjesec', *Mª Oro* 'zlatno', *Perla* 'biser', *Regina, Rocío* 'rosa', *Romero* 'ružmarin', *Rosa* 'ruža', *Sol* 'sunce', *Victoria*

³⁵ *María Luna* 445 (32,6) → 217 Kordoba.

³⁶ *Bella* 1.226 (51,0) → 773 Huelva; *María Bella* 648 (47,4) → 345 Huelva.

³⁷ Onomastički je zanimljivo i ime same advokacije. Riječ je, prema legendi, o čudesnom pronalasku Gospina kipa, pri čemu su nalaznici uzviknuli „O, kako li je lijepa!“. Sintaktički, prepozicija *de* 'od' izlišna je na razini sintagme, međutim, njezino je ime nastalo po analogiji s drugim advokacijama, Gospa od X.

³⁸ *Mª Oro* 38 (48,0) → 18 Murcija, 16 Alava. Riječ je o dvjema advokacijama, *Virgen de Oro* koja se slavi u Alavi i *N^a Sra. del Oro*, zaštitnici Abarána (provincija Murcija).

³⁹ Složeno ime *María del Amor Hermoso* 98 (53,6) dolazi od istoimene advokacije.

⁴⁰ Ime *Lirios*, formalno u množini, u literaturi se najčešće bilježi kao marijansko, od advokacije *N^a Sra. de los Lirios* 'Gospa od Ljljana' i u opoziciji s imenom *Lirio*, formalno u jednini, fitonimske motivacije. Advokacija se slavi u Acouy (Alicante), gdje je ime zabilježeno.

4. Marijanska imena u ostatku hispanofonoga svijeta

Marijanski je kult osvajanjem Novoga svijeta prenesen i na područja tadašnjih španjolskih kolonija. Uz to što je zaštitnica sedam autonomnih zajednica Kraljevine Španjolske (Valencija, Asturija, Kantabrija, Katalonija, Ekstremadura, Rioja i Kanarski otoci), Djevica Marija u različitim se advokacijama javlja i kao zaštitnica gotovo svih hispanoameričkih zemalja. Na području Hispanske Amerike (i drugih bivših kolonija) marijanska se imena javljaju:

- a) u oblicima motiviranim poznatijim advokacijama (život Djevice Marije, teološki koncepti i blagdani);
- b) u španjolskim oblicima (riječ je uglavnom o španjolskim advokacijama čije je štovanje preneseno u Hispansku Ameriku⁴¹);
- c) s dopunama koje su motivirane nazivima lokalnih advokacija.

Zanimljivo je da su hispanoameričke advokacije u pravilu poznate (Gospa od Krunice iz Chiquinquiráa, Gospa od Bezgrješnog Začeca iz Suyape, Prečista Gospa od Začeca iz Kotoke (*Cotoca*), Gospa od Čudesa iz Caacupéa), no zabilježena su i imena motivirana okolnostima ukazanja ili pronalaska kipa (*Ocotlán*) te ime koje je motivirano antroponomom, odnosno imenom Indijanca kojemu se, prema legendi, ukazala Gospa (*Coromoto*). Sve dopune, dakako, vuku porijeklo iz indijanskih jezika Hispanske Amerike. Donosimo neka od zabilježenih imena; iako se najčešće javljaju kao složena, a potvrđeni su i jednostavni oblici.

Mª Antigua (Panama), *Mª Antipolo* (Filipini), *Mª Caacupé* (Paragvaj), *Mª Caridad del Cobre*⁴² (Kuba), *Mª Chiquinquirá* (Kolumbija, Venezuela), *M^a <del>Cisne* ‘Gospa od Labuda’ (Ekvador), *Mª Coromoto* (Venezuela), *Mª Cotoca* (Bolivija), *Mª Gozos* ‘stihovi u čast Bogorodice’ (Meksiko), *Mª Huerto* (Urugvaj), *Mª Luján* (Argentina), *Mª Ocotlán* (Meksiko), *Mª Suyapa* (Honduras)

5. Marijanski toponimi

O značaju marijanskog kulta na Pirenejskom poluotoku svjedoči i činjenica da su imena marijanskih advokacija imala utjecaja i na toponimiju, u prvom redu

---

⁴¹ Zanimljivo je da je kult Gospe od Koromota, izvorno hispanoamerički, prenesen na Kanarske otoke, gdje se javljaju imena *Coromoto* i *Mª Coromoto*.

⁴² Riječ je o kubanskoj advokaciji Naše Gospe od Milosrđa iz El Cobrea, mjesta na Kubi koji nosi ime *El Cobre* ‘bakar’ prema tamošnjem rudniku bakra, odnosno, u klasifikaciji marijanskih imena, o dvostruko motiviranom marijanskom imenu (epitet + toponim). U navedenom svetištu slavljena je misa zahvalnica povodom oslobođenja Kube od španjolske krune (1898.) a Gospu od Milosrđa iz El Cobrea papa Benedikt XV. proglasio je zaštitnicom Kube, a okrunio na misnom slavlju papa Ivan Pavao II. povodom posjeta Kubi 1998. godine.

nekadašnjih španjolskih kolonija. Smatra se da su hispanškoamerički marijanski toponimi diljem svijeta stariji od antroponima, ali i od marijanskih toponima i toponimskih leksema Pirenejskog polutoka koji označavaju manje lokalitete, zaseoke, zemljišta, kapelice, gradske četvrti i sl. (Menéndez Pidal 1965: 10). Od najpoznatijih primjera možemo istaknuti paragvajsku prijestolnicu *Asunción* 'uznesenje', čileanski *Concepción*, argentinski *Rosario*, kalifornijski *Los Angeles*⁴³ ili službeno ime gvatemalske prijestolnice *Ciudad de Guatemala, Nueva Guatemala de la Asunción* 'Nova Gvatemala od Uznesenja'. Jedno je od poznatih tumačenja i da je ime meksičke federalne države *Sonora* također marijansko (< *Señora*). Marijanska imena nose i brojni manji lokaliteti diljem Hispanske, ali i Latinske Amerike.

6. Marijanska imena u drugim romanskim jezicima i u baskijskom

U Francuskoj smo zabilježili marijanske blagdane *Marie Ange* 'Gospa od Anđela' (Faure 2002: 72) i *Marie Annonciade* 'Navještenje' (Menéndez Pidal 1965: 16) čija su imena također poslužila kao ženska imena. Poznato je da su francuska marijanska imena uobičajena na otočjima Martinique, Guadalupe (!) i dr.

Rossebastiano (2005) u radu o talijanskim oblicima marijanskih imenima u 20. st. donosi popis ženskih imena i njihovih pripadajućih advokacija te izrijekom navodi imena španjolske provenijencije (*Conchita, Guadalupe, Consuelo Dolores (Dolorosita), Mercedes*)⁴⁴. Analizirajući korpus i učestalost talijanskih marijanskih imena, možemo zaključiti da se prema istom obrascu javljaju i u talijanskom antroponimijskom sustavu: ime je najčešće ondje gdje se slavi određena advokacija (npr. *Consolata* u Torinu, čija je zaštitnica *Nostra Signora della Consolazione*, a procesija njoj u čast naziva se *Processione della Consolata*), dok se fenomen španjolskih imena unutar talijanskog antroponimijskog repertoara tumači kao rezultat kulturološkog utjecaja što ga je Španjolska imala u Italiji, ali i hispanškoameričkih televizijskih sapunica (npr. *Consuelo, Consuelita*). Uspoređujući talijanska i španjolska marijanska imena možemo ustvrditi da je među talijanskima riječ o poznatim advokacijama (život Djevice Marije, blagdani i teološki koncepti, poznatiji epiteti i titule) te da, za razliku od španjolskih, nemaju lokalni karakter niti toliki repertoar dopuna. Od imena koja nisu zabilježena u španjolskom jeziku možemo istaknuti *Avvocata, Madonna, Mattutina, Signora, Vergine (Verginella, Verginina)* te muško ime *Consolo*.

Katalonski antroponimijski sustav, dakako, raspolaže vlastitim oblicima dosad

---

⁴³ Povijesno je ime Los Angelesa *El Pueblo de Nuestra Señora la Reina de los Ángeles de Porciúncula* 'Mjesto Naše Gospe Kraljice Anđela od Porcijunkule'.

⁴⁴ Za ime *Montserrat* (učestalo na Sardiniji) autorica tvrdi da je motivirano marijanskim kultom *Virgen de Montserrat*, »koji su donijeli Araganci« (Rossebastiano 2005: 140).

opisanih marijanskih imena, ali i nekim izvornim katalonskim marijanskim imenima koja nemaju španjolskih ekvivalenata. Od ekvivalentnih oblika u korpusu su navedeni i označeni parnjaci *Asunción – Assumpció*⁴⁵; *Concepción – Concepció*; *Nieves – Neus* te izvorna katalonska imena (*Lledó, Lluc, Montserrat, Núria* i dr.). Neka od potonjih, najčešće motivirana mjestima i okolnostima ukazanja, preuzeta su i u španjolski (kastiljski) antroponimijski sustav.

Kao zanimljivost možemo istaknuti da tijekom istraživanja nismo zabilježili nijedno lokalno slavlje koje se obilježava samo u Galiciji i koje bi poslužilo kao motivacija za izvorna galješka marijanska imena. Zabilježili smo tek galješke oblike *Neves, Dores* i *Maria do Carme*, rijetko nadijevana i motivirana poznatim advokacijama.

Baskijska marijanska imena osobita su po tomu što se najčešće javljaju bez sastavnice *María* i u pravilu su motivirana toponimima. Postoje i baskijske varijante poznatijih advokacija, a svi zabilježeni oblici navedeni su u korpusu.

S portugalskim je imenima situacija složenija, s obzirom na to da je izbor imena u Portugalu reguliran restriktivnim zakonskih odredbama, odnosno popisom dopuštenih i zabranjenih imena (Lončar 2009), što u bitnom određuje antroponimijski repertoar. Također, za razliku od španjolskog jezika, gdje su marijanska imena prisutna gotovo isključivo kao ženska imena (u suvremenoj antroponimiji vrlo su rijetka imena koja mogu biti i muška i ženska), u portugalskom jeziku spol nositelja imena katkada determinira gramatički rod samog oblika. Gotovo sve poznatije advokacije poslužile su kao motivacija za ženska (ali i muška) osobna imena, međutim, detaljniji uvid u eventualne lokalne advokacije koje su mogle poslužiti kao motivacija nadmašuje granice ovoga rada. Na području Portugala također su zabilježena izvorno španjolska marijanska imena (motivirana španjolskim advokacijama), a valja istaknuti i utjecaj marijanskog kulta na toponimiju luzofonog svijeta.

7. Zaključak

Marijanska imena specifična su za romanske jezike (i djelomično za baskijski), dok je kod ostalih, neromanskih jezika uglavnom riječ o pomodarstvu (npr. imena *Carmen, Dolores* i *Mercedes* prisutna su u brojnim antroponimijskim sustavima, grafijski prilagođena ili ne; ime *Lola* vrlo je često u Njemačkoj, i sl.). Najviše ih je u antroponimijskim sustavima Španjolske i Portugala.

Ipak, španjolska je antroponimijska tradicija po mnogočemu osobita. Kao što je već navedeno, za razliku od Portugala, u Španjolskoj su marijanska imena ostavila traga uglavnom na ženskoj antroponimiji, pa čak i onda kada je riječ o imeni-

---

⁴⁵ Javlja se također kao kat. *Assumpta* ili španj. hipok. *Asunta* (gramatički odgovara participu 'uznesena').

ma koja nemaju očite veze s Djevicom Marijom (npr. *Trinidad*, *Providencia*, *Virtudes*, *Cruz*) ili pak onima čiji je suponirani apelativ imenica muškoga roda (*Rosario*, *Remedios*, *Mar* i dr.). U španjolskom antroponimijskom sustavu rod sastavnice marijanskog imena koja je izvorno apelativ nije ni u kakvoj vezi sa spolom nositelja. Također, sastavnica koja je formalno u množini u španjolskoj može biti ime, bez ograničenja, što se ne može reći za portugalski antroponimijski sustav.

Repertoar lokalnih, španjolskih marijanskih advokacija koje su poslužile kao marijanska imena iznimno je bogat i nadmašuje sve druge antroponimijske sustave u kojima se marijanska imena javljaju. Španjolska je osobita po velikom broju lokalnih marijanskih slavlja koja su, za razliku od ostatka katoličkih zemalja, našla odjeka i u imenovanju, a neka su od tih imena prešla i u portugalski jezik: *Guadalupe*, *Sonsoles*, *Begoña*, *Núria*. Npr. u hrvatskoj antroponimijskoj tradiciji nezamisliva su ženska imena *Pomoćnica, **Bezgrješno Začeta*, *Bistrica, *Kamenita (španj. *Piedra* marijansko je ime!), *Trsat, *Vepric ili *Zečevo. Raznolik je i repertoar hipokorističnih oblika marijanskih imena, od kojih su neka zaživjela i kao samostalna imena u španjolskom, ali i u drugim jezicima: *Lola*, *Concha*, *Conchita*. Također, imena stranih marijanskih svetišta kao što su Lourdes i Fátima vrlo su učestala u španjolskoj, npr. ime *Lourdes* češće je na Pirenejskom poluotoku nego u Francuskoj.

Da je Španjolska ishodište mode koja se širi osobito od 16. stoljeća, svjedoče i marijanska imena u nekim drugim romanskim jezicima, npr. u portugalskom i talijanskom. U portugalskom smo jeziku zabilježili imena *Dolores* (uz supostojanje portugalskog oblika *Dores*), *Guadalupe*, *Teresinha de Jesus* (portugalski oblik imena španjolske sveticice Terezije od Djeteta Isusa), katalonsko ime *Núria* i baskijsko *Begonha*. Što se pak Italije tiče, zamjetan je velik nesrazmjer u distribuciji marijanskih imena između sjevera i juga, pri čemu su neka marijanska imena neusporedivo češća na jugu zemlje, u Kampaniji, Apuliji, Abrucu i Kalabriji te na Sardiniji i Siciliji⁴⁶. Znamo li da je jug Italije još od kraja 13. st. pod aragonsko-katalonskim utjecajem, poslije i kastiljskim, ne čudi da je to dovelo do širenja marijanskog kulta. Bertoša navodi i zanimljive primjere imena nahodâ iz talijanskih brefotrofija, koja uz svoje brojne osobitosti nerijetko nisu odgovarala podjeli muško/žensko, a neka su od njih imala i sastavnicu *Maria*: »[...] A u Novari su nahodi obaju spolova u prvim desetljećima XIX. stoljeća nosili dvočlana osobna imena od kojih je jedno uvijek bilo Maria« (Kertzer 1993: 122 u Bertoša 2005: 36–37).

Nadijevanje složenih imena sa sastavnicom Marija i učestalost imena Marija zabilježeni su također i u katoličkim pokrajinama južne Nizozemske (današnje Belgije), gdje postoji zanimljiva dvojnost između službenoga imena i imena kojim se osoba služi: npr. uz složeno latinsko ime *Cornelis Lambertus Maria* (muš-

⁴⁶ *Assunta* 135.077 > 52.961 (39 %) Kampanija. *Immacolata* 57.188 → 35.979 (63 %) Kampanija. *Concetta* 229.869 → više od 150.000 Kampanija i Sicilija (Rossebastiano 2005: 103–106).

ko ime), osoba se služi pučkim imenom *Kees*, koje međutim ne stoji u službenim dokumentima. Za usporedbu, marijanska imena i ona koja su složena od sastavnice Marija česta su i u drugim dvama snažnim uporištima katoličke reakcije, Austriji i Bavarskoj.

Još je jedna od osobitosti romanskih antroponimijskih tradicija ime *Marija* (španj., galj. *María*; port., kat. *Maria*, franc. *Marie*) kao druga sastavnica složenih muških imena, te muških imena *José* i *Jesús* kao druge sastavnice ženskih imena.

Unutar španjolskog antroponimijskog sustava vrijedi spomenuti i da postoje imena različitoga porijekla koja gotovo nikada ne ulaze u kompoziciju (*Sancho*, *Beatriz*), ona koji su vrlo često sastavnica složenih imena (osim *María*, npr. *Ana*, *Rosa*, *Isabel*) i ona koja se tretiraju kao složeno ime: *Ana Belén*, *María de Todos los Santos*. Zanimljivo bi bilo proučiti sintaksu složenih marijanskih imena u svim romanskim jezicima i utvrditi dopuštene i nedopuštene kolokacije. Na primjer, u suvremenom antroponimijskom sustavu Francuske postoji, ali nije toliko uobičajeno, muško ime *Joseph-Marie*, kao i žensko *Marie-Joseph*. Njihovi su ekvivalenti ne samo uobičajeni nego i vrlo česti u španjolskom i portugalskom jeziku. Izvjesne podudarnosti među romanskim jezicima (i antroponimijskim sustavima onih zemalja koje su nekoć bile pod romanskim utjecajem) čine spojevi imena *Marija* i drugoga kršćanskog imena.

Valja istaknuti i semantički srodna imena, odnosno ona koja su motivirana istom advokacijom ali su dala različite oblike marijanskih imena. Uz već navedena *Dolores*, *Angustias* i *Soledad*, koja se odnose na jedan te isti događaj iz Gospi-na života, možemo istaknuti i imena motivirana različitim, ali konceptualno istim advokacijama. Takav je npr. slučaj imenâ *Anunciación* i *Encarnación*, odnosno dvaju podudarnih teoloških koncepata, navještenja i utjelovljenja. Pritom je zanimljivo da je u talijanskom jeziku češće ime *Maria Annunziata*, dok u španjolskom prevladava *Mª Encarnación*. Također, blagdan Svijećnice podudara se s Prikazanjem Isusa u hramu, ali i s čišćenjem Djevice Marije nakon poroda, što je motiviralo tri različita marijanska imena, *Mª Candelaria* (*Candela*), *Mª Presentación* i *Mª Purificación*. Na Kanarskim otocima, štuje se *N^a Sra. de Candelaria*, čije ime međutim nije u izravnoj vezi s blagdanom Svijećnice, kako bi se moglo pretpostaviti, već s toponimom *Candelaria*, odnosno mjestom ukazanja, pri čemu se postanak imena može iskazati kao: KATOLIČKI BLAGDAN > TOPONIM > ANTROPONIM. Na isti način, od blagdana Uzvišenja Svetog Križa potječe advokacija Gospa od Križa, motivacijski poticaj dvaju imenâ, *Exaltación* i *Cruz*. Postoje i advokacije koje su same po sebi višestruko motivirane (događaj iz života + epitet / dvostruki epitet). Na primjer, advokacije *N^a Sra. de la Soledad – la Coronada* (slavi se u Badajozu) i *N^a Sra. de la Esperanza Coronada* (štuje se u Huelvi) poslužile su kao motiva-

cija za žensko ime *Coronada*⁴⁷ ‘okrunjena’. Isto tako postoje i advokacije čije dopune funkcioniraju kao sinonimi. Tako je advokacija Marije pomoćnice dala čak pet formalno različitih imena koja su na planu sadržaja sinonimi: *Auxilio*, *Auxiliadora*, *Remedio*, *Remedios* i *Socorro*.

Kako će se razvijati španjolska marijanska imena u 21. stoljeću i koji će od njihovih hipokoristika zaživjeti kao samostalna imena, teško je predvidjeti. U Španjolskoj je ime *María* 2012. godine, u statistici koja obrađuje i jednostavna i složena imena, još uvijek najčešće nadjenuto žensko ime, dok se u učestalosti imena prema njihovu punom obliku na prvom mjestu nalazi *María <del> Carmen*, a slijedi *María* na drugom mjestu. U brojkama, 677.777 žiteljki Španjolske nosi ime *María <del> Carmen*, 660.385 ih se zove *María*, dok 6.398.966 žena nosi ime *María* kao jedinu (ili barem jednu sastavnicu), a 1.269.989 njih kao jednostavno ime (ili pak u sastavnici složenih imena) ima *Carmen*. Za usporedbu, u Italiji se ime *Maria* nalazilo na prvom mjestu najčešćih ženskih imena sve do 1990., kada počinje opadati: 1991. pada na drugo, a 1993. na treće mjesto (Rossebastiano 2005: 101).

Sigurno je da imenodavatelje prilikom odabira imena *María* (i drugih marijanskih imena) u najvećem broju slučajeva više ne pokreće marijanska pobožnost. Dokaza tomu je mnogo; jedan je od njih i „negativni trend“ marijanskih imena u posljednjih nekoliko godina, ali i pomodarstvo koje je zahvatilo gotovo sve antroponimijske tradicije, nadijevanje najviše dvosložnih imena (pa i jednosložnih, npr. *Lu*, *Mo*), nerijetko izmišljenih ili motiviranih „vrijednostima“ modernoga društva: poznatim osobama, mitološkim bićima poželjnih osobina, protagonistima filmova, imena koja odgovaraju numerološkim proročanstvima i sl. Izvjesno je da se marijanska imena, ali i druga imena motivirana religijom, danas uglavnom ne vežu uz pobožnost, nego uza želje i (ne)ukuse imenodavatelja.

---

⁴⁷ *Coronada* 522 (52,4) → 294 Badajoz, 119 Huelva; *Mª Coronada* 293 (42,4) → 130 Badajoz, 79 Huelva.

PRILOZI. Najčešća španjolska marijanskih imena.

I. 20 najčešćih složenih imena.

1	<i>M^a <del> Carmen</i>	677.777 (52,0)
2	<i>M^a <de los> Dolores</i>	271.184 (51,9)
3	<i>M^a <del> Pilar</i>	270.853 (52,0)
4	<i>M^a <de los> Ángeles</i>	233.148 (50,5)
5	<i>Mª Jesús</i>	144.417 (50,3)
6	<i>M^a <del> Mar</i>	100.119 (37,7)
7	<i>Mª Rosario</i>	82.785 (53,8)
8	<i>Mª Mercedes</i>	77.280 (49,8)
9	<i>Mª Concepción</i>	63.534 (57,3)
10	<i>M^a <de las> Nieves</i>	54.043 (51,6)
11	<i>Mª Soledad</i>	47.844 (50,5)
12	<i>Mª Luz</i>	45.402 (53,5)
13	<i>Mª Belén</i>	38.578 (40,5)
14	<i>Mª Remedios</i>	37.431 (60,8)
15	<i>Mª Asunción</i>	37.210 (55,2)
16	<i>Mª Begoña</i>	36.591 (51,5)
17	<i>M^a <de la> Paz</i>	36.527 (52,9)
18	<i>Mª Lourdes</i>	34.465 (49,1)
19	<i>M^a <de la> Cruz</i>	31.719 (55,0)
20	<i>Mª Inmaculada</i>	28.923 (42,8)

II. 20 najčešćih jednostavnih imena.

1	<i>Carmen</i>	439.387 (59,7)
2	<i>Dolores</i>	230.570 (63,9)
3	<i>Pilar</i>	170.476 (60,5)
4	<i>Concepción</i>	166.913 (62,1)
5	<i>Mercedes</i>	155.576 (57,6)
6	<i>Rosario</i>	137.313 (60,4)
7	<i>Encarnación</i>	125.140 (59,6)
8	<i>Nuria (kat. Núria)</i>	120.489 (33,6)
9	kat. <i>Montserrat</i>	116.032 (49,6)
10	<i>Inmaculada</i>	81.412 (38,4)
11	<i>Ángeles</i>	78.689 (62,5)
12	<i>Amparo</i>	69.707 (61,4)
13	<i>Consuelo</i>	60.916 (63,5)
14	<i>Milagros</i>	49.544 (59,3)
15	<i>Purificación</i>	46.343 (61,3)
16	<i>Lourdes</i>	43.444 (42,8)
17	<i>Begoña</i>	40.457 (43,1)
18	<i>Ainhoa</i>	40.087 (15,1)
19	<i>Asunción</i>	39.176 (63,6)
20	<i>Araceli</i>	37.274 (54,0)

Bibliografija

- ALVAR, MANUEL; POTTIER, BERNARD. 1983. *Morfología histórica del español*. Madrid: Gredos.
- BOULLÓN AGRELO, ANA ISABEL. 1992. *Diccionario dos nomes galegos*. Vigo: Ir Indo.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ŽIC-FUCHS, MILENA. 2003–2004. Metafora i metonimi-ja kao poticaj u procesu imenovanja. *Folia onomastica Croatica*, 12–13, Zagreb, 91–104.
- CANO, RAFAEL (ur.). 2004. *Historia de la lengua española*. Barcelona: Ariel.
- COROMINAS, JOAN; PASCUAL, JOSÉ ANTONIO. 1980. *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico I–VI*. Madrid: Editorial Gredos.
- COSERIU, EUGENIO. 1967. El plural de los nombres propios. *Teoría del lenguaje y lingüística general*. Madrid: Ed. Gredos, 261–281.
- DÍAZ SUÁREZ, LORETO. 2005. Los nombres de mujer más sugerentes y evocadores en la Edad Media: aproximación a las relaciones entre los nombres propios de-lexicales y los nombres comunes. *Quaderni Internazionali di Rivista Italiana di Onomastica*, 1, Rim, 171–188.
- FAURE, ROBERTO. 2002. *Diccionario de nombres españoles*. Madrid: Espasa-Calpe.
- FAURE SABATER, ROBERTO; RIBES LAFOZ, Mª ASUNCIÓN; GARCÍA SANCHO, ANTONIO. 2001. *Diccionario de apellidos españoles*. Madrid: Espasa-Calpe.
- FERNÁNDEZ LEBORANS, M. J. 1999. El nombre propio. Bosque, I., Demonte, V. *Gramática descriptiva de la lengua española. Tomo I. Sintaxis básica de las clases de palabras*. Madrid: Espasa, 77–128.
- GARCÍA GALLARÍN, CARMEN. 1998. *Nombres de pila españoles*. Madrid: Ediciones del Prado.
- GORROCHATEGUI, JOAQUÍN. 1995. Basque names. Eichler, E., Hilty, G., Löffler, H., Steger, H., Zgusta, L., *Namenforschung/Names Studies/Les noms propres*, 1, Walter de Gruyter, Berlin/New York, 747–756.
- HAFNER, UTE. 1993. Nombres propios ¿españoles? *Actas do XIX Congreso Internacional de Lingüística e Filoloxía Románicas*, La Coruña, 557–563.
- KREMER, DIETER. 1988. Onomástica e historia de la lengua. Ariza Viguera, M. (ed.). *Actas del I Congreso internacional de Historia de la Lengua Española*, Arco/Libros, Madrid, 1583–1612.
- KREMER, DIETER. 1992. Spanisch: Anthroponomastik. Holtus, G., Metzeltin, M., Schmitt, C. (ur.) 1995. *Lexicon der Romanistischen Linguistik, vol. VI, 1, Aragonesisch / Navarresisch, Spanisch, Asturianisch / Leonesisch. Aragónés / Navarro, Español, Asturiano / Leonés*, Niemayer, Tübingen, 457–474.
- LONČAR, IVANA. 2009. Zakonski okvir određivanja osobnih imena i prezimena u Španjolskoj, Portugalu i njihovim nekadašnjim kolonijama. *Folia onomastica Croatica*, 17, Zagreb, 95–110.

- MENÉNDEZ PIDAL, RAMÓN. 1965. Onomástica inspirada en el culto mariánico. *Cuadernos del Idioma*, I, 1, Buenos Aires, 1–16.
- RABANAL, MANUEL. 1967. La virgen epónima. *Hablas hispánicas. Temas gallegos y leoneses*. Madrid: Ed. Alcalá, 88–90.
- RAE. Asociación de Academias de la Lengua Española. 2009. El nombre propio (I). Sus características gramaticales. Nombres propios con determinante. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología Sintaxis I*. Madrid: Espasa Libros, 835–840.
- RAE. Asociación de Academias de la Lengua Española. 2009. El nombre propio (II). Otros aspectos de la oposición «nombre propio – nombre común». Clases de nombres propios. *Nueva gramática de la lengua española. Morfología Sintaxis I*. Madrid: Espasa Libros, 841–846.
- RODRÍGUEZ TORO, JOSÉ JAVIER. 2004. Sobre antroponimia femenina bajomedieval. *Rivista Italiana di Onomastica*, X, 1, Rim, 73–84.
- ROSSEBASTIANO, ALDA. 2005. L'intitolazione mariana nell'onomastica del XX secolo in Italia. *Quaderni Internazionali di Rivista Italiana di Onomastica*, 1, Rim/Zadar, 99–146.
- SATRUSTEGI ZUBELDIA, JOSÉ M^a. 1971. *Euskal Izendegia. Nomenclátor onomástico vasco*. 1. Pamplona: Euskaltzaindia.
- SATRUSTEGI ZUBELDIA, JOSÉ M^a. 1977. *Euskal Izendegia. Nomenclátor onomástico vasco*. 2. Pamplona: Euskaltzaindia.
- SATRUSTEGI ZUBELDIA, JOSÉ M^a. 1983. *Euskal Izendegia. Nomenclátor onomástico vasco*. 3. Bilbao: Euskaltzaindia.
- ŠIMUNDIĆ, MATE. 1978. Motivacija prostih osobnih imena u nas. *Folia onomastica Jugoslavica*, 7, Zagreb, 165–175.
- VAXELAIRE, JEAN-LUIS. 2007. Ontologie et dé-ontologie en linguistique: le cas des noms propres. *Textol*, 2, 1–15.
- VAJS VINJA, NADA; BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 2002. Zoonimi u hrvatskim prezimenima. *Folia onomastica Croatica*, 11, Zagreb, 225–240.

Sistema antroponímico español: nombres femeninos inspirados en el culto mariano

Abstracto

Dentro del sistema antroponímico español se destaca un fenómeno muy peculiar: el abundante repertorio de nombres femeninos inspirados en el culto mariano. A pesar de haber despertado el interés científico de varios lingüistas, entre ellos Menéndez Pidal (1965), la ciencia onomástica española carece de investigaciones más detalladas del origen y motivación cultural de dichos nombres. El objetivo de este trabajo es presentar los resultados de análisis de un corpus antroponímico, elaborado por la autora, de nombres propios femeninos motivados por el culto mariano.

Ključne riječi: antroponomastika, antroponimija, ženska osobna imena, marijanska imena

Key words: anthroponomastics, anthroponymy, female names, Marian names

Palabras clave: onomástica, antroponimia, nombres femeninos, nombres marianos